

- Uvod • Simptomi • Dijagnoza • Liječenje

Uvod

Lymesku bolest uzrokuje spiroheta *Borrelia burgdorferi* koju obično prenose sitni krpelji jelena.

Bolest je otkrivena 1975. godine kada se u maloj zajednici Lyme, Connecticut, pojavila skupina bolesnika pa je tako dobila ime. Od tada se lajmska bolest pojavila u 47 država uključujući one uzduž sjeverozapadne obale od Massachusettsa do Marylanda kao i u Wiskonsinu, Minnesoti, Kaliforniji i Oregonu. Bolest je dobro poznata u Europi a opisana je i u bivšem Sovjetskom Savezu i Kini, Japanu i Australiji. Lajmska bolest se obično pojavljuje ljeti i u ranu jesen, najčešće u djece i mladih odraslih koji žive u šumovitim područjima.

Bakterije *Borrelia burgdorferi* ulaze u kožu na mjestu uboda krpelja. Nakon 3-32 dana bakterije se sele iz kože prema van i šire limfom ili krvlju u druge organe ili mjesta na koži.

Simptomi

Bolest tipično započinje u koži kao crvena mrlja, obično na bedru, stražnjici, trupu ili ispod pazuha. Mrlja se širi u promjeru od 15 centimetara, često se u središtu pročisti. Najmanje 75% zaraženih ljudi ima taj rani znak. Gotovo se u polovice ljudi ubrzo nakon pojave velike crvene mrlje razvije više, obično manjih, crvenih područja.

Mnogi se ljudi sa lajmskom bolešću osjećaju bolesnima i imaju takve simptome kao što su umor, tresavica i groznica, glavobolja, kočenje vrata i bolovi u mišićima i zglobovima. Rjeđi simptomi su bolovi u leđima, mučnina i povraćanje, grlobolja, otečeni limfni čvorovi i povećana slezena. Premda mnogi simptomi mogu doći i proći, osjećaj bolesti i umor mogu trajati sedmicama.

Nekoliko sedmica ili mjeseci nakon pojave prvih simptoma u oko 15% ljudi razviju se nenormalnosti nervne funkcije, one traju nekoliko mjeseci i obično potpuno nestanu. Najčešći problem je infekcija moždane ovojnice (meningitis), koja uzrokuje kočenje vrata, glavobolju, upalu facijalnih nerava i slabost na jednoj strani lica (paraliza). Mogu se razviti i druga područja slabosti. U 8% ljudi razviju se srčani poremećaji, uključujući nepravilne srčane otkucaje (aritmije) i upalu srčane vreće, perikarda (perikarditis). Perikarditis može uzrokovati bol u prsnom košu.

Osim toga, sedmicama i mjesecima nakon pojave simptoma u oko polovice ljudi razvije se artritis. U nekim slučajevima artritis se pojavljuje čak nakon 2 godine od početka prvih simptoma. Epizode otoka (edema) i boli u velikim zglobovima, posebno koljena, tipično se ponovno javljaju tokom nekoliko godina. Zahvaćena koljena su obično više otečena nego bolna, često na dodir vruća i u rijetkim slučajevima, crvena. Iza koljena se mogu razviti ciste koje mogu puknuti, što iznenada pojačava bol. Trajne probleme sa koljenom ima oko 10% ljudi sa lajmskom bolesti.

Dijagnoza

Bakterije *Borrelia burgdorferi* je vrlo teško kultivirati u laboratoriju i nijednom se pretragom ne može pouzdano dijagnosticirati lajmska bolest. Zbog toga se dijagnoza obično temelji na tipičnim simptomima lajmske bolesti koji se pojavljuju u osobe koja je bila izložena uslovima u kojima je moguća zaraženost krpeljem, uz rezultate nekih pretraga. Najčešće korišćena pretraga je mjerenje nivoa antitijela na bakteriju u krvi.

Liječenje

Premda je antibiotik djelotvoran u svim stadijima lajmske bolesti, rano liječenje najbolje pomaže u sprječavanju bilo kojih komplikacija. Antibiotik kao što je doksiciklin, amoksicilin, penicilin ili eritromicin mogu se uzimati u obliku tableta u ranom stadiju bolesti. Pri kasnoj, teškoj ili tvrdokornoj bolesti antibiotici se daju intravenski.

Antibiotici pomažu i u ublažavanju artritisa, premda liječenje može biti potrebno sve do 3 sedmice. Acetilsalicilna kiselina (aspirin) i drugi nesteroidni protivupalni lijekovi olakšavaju bol otečenih zglobova. Tekućinu koja se nakuplja u zahvaćenim zglobovima može se drenirati, a može biti od pomoći i upotreba štaka.